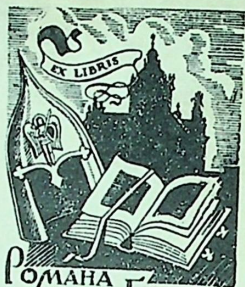

Меск

(Георгій Пуріте)

КАРІКАТУРИ
З ЛІТЕРАТУРИ

РОМАНА ГЕНИКА
БЕРЕЗОВСЬКОГО

КАРИКАТУРИ
3
ЛИТЕРАТУРИ

На зрѣнку сивыхъ парѣхъ
на снѣгахъ

бѣ алова

Левасен, б/п 48

Пародія — це та гостра зброя, якою естетична свідомість еліти борониться проти надмірного абсурду та свавілля чергової моди.

В. Державин. ⁸

Т Е О К

/ Теодор Курніта /

карикатури
з
літератури

ФОТОГРАФІЇ З ТВОРЧОЇ ПАРАФІЇ

Передмову написав

Ярема Галайда

*дослідник літературної скандалістики
і (ко)Ректор мюнхенської „Академії“*

Видавництво
«СКОМОРОХ»

М ю н х е н

1947

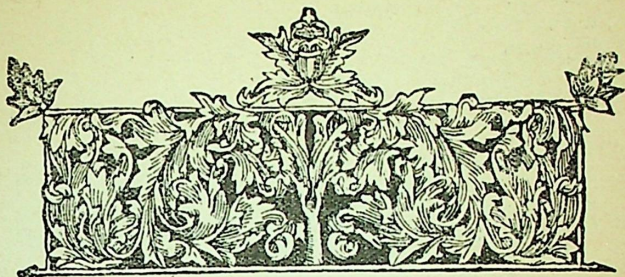
Ч.: 1251913/Т.К.

Дозволяється літературно дорослим, після за-
купна, читати й поширювати, а на дармочитців
кидаємо скитальчу анатему вічного смутку.

(!) Є В Г Е Н
(Черевань)

Ординарний редактор
«Запротореного Комаря»,
Куратор Друкованого Слова
і Президент Суспільної Критики

Дано в Мюнхені, дня 31. 6., Року Голодного 1947.

АПОЛОГІЯ СИРІЧ РОЗПРАВА О ЛІТЕРАТУРІ НАШЕЙ

аки перло многоцінне зацним читачам ради,
розмишлення і розвеселенія в готском граді
Монахові од авторового щирого сердца дана

Від часів Ярослава Мудрого до Василя Мудрого українська література завжди в нас була носієм літератури і тільки невмолимі умовини окупації оформили її в макулятуру і майже всіх письменників притягнули до мур у.

Давня її доба, репрезентована митрополитом Іларіоном, що емігрував з Холму до Швейцарії, подарувала нам два визначні імена, що відобразили собою «безсмертну українську духовість», чи, вживаючи синоніму Д-ра М. Шлемкевича, кризу українства.

Ті імена — то літописець Нестор і князь Володимир Мономах.

Про першого, що лишив нам своє «Чтеніє», не знаємо ближче нічого. На підставі глибинної, двоповерхової психології з певністю можна твердити, що він не провадив гешефтьярської калькуляції, ані не знав нотного письма. У противному разі він був би втік в 1939 році для «Неньки-України» за Сян, а згодом заложив би був у якомусь Шляйхгандельсгаймі хор «Україна».

Князь Володимир Мономах, написавши своє «Поученіє дітям», дав чудовий зразок політики старших — самим нічого не робити, а тільки повчати дорослих дітей, що лицює, а що ні.

Поза «Словом о полку Ігореві» було ще «Слово Данила Заточника», але його, через останній розкол серед гетьманців, ніхто на європейському суходолі не чув ані не бачив. Деякі наші кола зараховують його до апокрифів або легенд. Взагалі з Данилом Заточником досі невияснена справа, хоч згадки про нього раз-у-

раз стрічаємо в мюнхенському «Літопису», писанім цикльости-левим уставом.

Середня доба, що вривається гостро в добу найновішу і майже вся вишнева, починається Іваном Вишенським, що написав до двадцять, репатріяційного характеру, посланій «к утекшим од православія» і завершується блідими усмішками Остапа Вишні.

Це — доба загальної української драми; драми політичної, шкільної, церковної і неодної подружжі.

Подібно як у 1946/47 рр., буйно розвивається література по-лемічна.

У Мюнхені появляється «Кающійся грішник» Дмитра Тупталенка, в Ульмі виникає «Коміческое дійствие» Митрофана Довгалевського, під час якого невідомі сили пускають руками Степана Яворського «Камень віри». З-за одвірка тогочасної смутної дійсності проноситься в Авґсбурзі Евсевія Пімена грізне й напастливе «Літос¹) або Kamien²)».

Громадянство перестає бути громадянством і ворушиться. Українська трибуна, для самоборони проти закидів Скарги, вдає «Власнотворний образ чоловіколюбія божого» М. Довгалевського, який, одначе, не знаходить ані похвали старших, ані ширшого нап'ятнування з боку молодшого покоління.

Пропагандивні твори, із закраскою драконського драматизму і політичної комедії, як Йоаникія Галятівського «Небо новое», «Месія правдивий» — викликають в українських таборах крижаві випадки і змушують українців резигнувати з оманної і безцільної «Перспективи» Касіяна Саковича і вповні розуміти слухну «Пересторогу» Юрія Рогатинця.

У тому ж часі випускає також Теофан Прокопович драму «Володимир», що її, як запевняє редакція «Нової Епохи», присвятив автор Володимирові Шаянові, вводячи до неї Перуна й інших старопоганських божків.

Останній твір того часу «Труби словес» Лазаря Барановича став базою для діяльності Червоного Хреста, Переселенчої Ради й інших загально-громадських установ. Ця фаза нашої історії наскрізь могильна (Петро Могила), багато визначних українців сидить у Московщині, а ще більше, щоб дарма не сидіти, шукають УНРРА-и і заходять, як Василь Барський³), в саму печінку Європи і провадять між собою партійні війни.

Нова доба, що починається Котляревським, виносить на поверхню дня низку блискучих літературних прізвищ, які, одначе, не будучи членами МУР-у, не приносять нашій літературі нового мистецького українського руху. Їх тематика заниділа в вишневих садках низькопробного щеплення, а їх форма нагадує малахіївського солом'яника й перестарілі мамаївські вуса. Правда

велика українська література почалася тільки «Року Божого 1946», від якого і ми, грішні, дозволимо собі розпочати її курс, зачіпленим письменникам на славу, друкарні на гроші, а собі на нових ворогів.

Ми зовсім свідомі, що ця наша праця неповна, що ми ще не охопили нею багатьох наших письменних людей, що претендують на літературну мову і на трагічне звання письменника, але живемо в добі неповности свободи людини, її таборової волі, виборчого голосу, нічних рухів, шкідливої преси, недозволених зборів і навіть її нещасливого щастя. Це нас впевняє, що і ця незавершена книга буде разом з гумористично-перевиданою видавництвом «Вернигроші» «Історією української літератури» Вол. Радзиковича цінним вкладом у наше скомпромітоване літературознавство на чужині і одна одну, в дискусійних моментах, будуть блискучо доповняти.

Ярема Галайда

*Триголова гидра з острова
Крит, звана в літературі
критичною.*

(Із заставок Збірника Святослава)

-
- ¹⁾ Літос-грецьке слово — означає літографічні споруди.
²⁾ Чуже слово. Характеризує чужі й ворожі впливи в відомім середовищі.
³⁾ Не має нічого спільного з Василем Баркою, автором книжки кепських пародій на апостолів.

О Л Е С Ь Б А Б І Й

Щоб ти пізнала той секрет,
Як люблю я: — дикун-поет.

Ол. Бабій: «Ненависть і любов».

Олесь Бабій у власній уяві.

У літературі Олесь, в житті Бабій, а в журналістиці доктор філософії. Де вродився, до сьогодні не знає, бо ще досі не виробив собі оригінальної метрики. Письменник великої ваги — щось коло 100 кг. нетто. Як пасивний член МУР-у, — виступав минулої осени в пасійних важкоатлетичних змаганнях під Фрайманом з МУР-ином, з вислідом 0:76 побоїв, плюс втрата одного ребра і трьох зубів на власну некористь. Клясик — викладав у 8-ій клясі на Карльсфельді українську літературу.

Опублікувавши тому 25 років «Шукаю людини», досі її не знайшов і не оженився, хоч цікавиться дитячою ділянкою («Вовчєнята») і жіночим органом («Громадянка»). Єдиний лист, що його на цей анонс одержав, і то вже на еміграції, походив від Костецького. Взагалі Бабій дуже дивується, що Костецький мав сміливість зголошуватись на таке багатомовне гасло. В житті написав він дуже багато і дуже жалус, що багато написав.

На еміграції зужив тонни паперу на «Жнива» й «Світ і людина» та вимучив ними складачів і критиків. Читачів не втомив нічим, бо ті взагалі нічого не читають.

ЗА ЩАСТЯ ОМАНОЮ¹⁾...

Я вже доріслий, як в полі колос,
У тебе тридцята щойно весна.
Сам я сміюся деколи вголос,
Сили збагнувши власні до дна.

- В тебе сукенка лиш по коліна,
Щось незглибиме чар свій хова...
Ти — ні розвідка, ти — ні дівчина,
Ні молодиця, ані вдова.

Ось ти виходиш, йдеш коридором,
Кожного справа наглить своя,
І за тобою воджу я зором:
Хтось буде перший — він або я!

Серце ти мучиш, зранюєш душу,
Граєшся хлопцями, наче м'ячем...
Знаю, що прагну, чую, що мушу,
Впасти в волошки твоїх очей...

Тіло аж рветься все на уламки,
Сяєш над серцем, наче зоря...
Ввечір зловив я перший за клямку,
Але «Зайнято!» — крикнув — не я...

Би Бабі

¹⁾ Наголовок неоригінальний. «За щастя оmanoю» ходили тільки галицькі політики доби нормалізації.

І В А Н Б А Г Р Я Н И Й

... І п'ястуком махнеш з звірячим ревом.

І. Багрянний: Золотий бумеранг, ст. 50.

*Іван Багрянний в імітаційній
карикатурі*

Це наша вся багатогранна, страждальна Україна. Український поет, автокефальний політик і нез'єдинений член пресового порозуміння. Довший час сидів і мовчав. У поезію втискає політику, а до політики додає поезію. Як журналіст, — схоплює життєві випадки прекрасною «лайкою»¹⁾ що її має все наготові. Пише докладно, ставляючи часто навіть безпотрібно дві крапки над «і». Його речі захоплюють і палять просто на таборових подвір'ях. Декого навіть одурманили. (С. Под ляк, Українська Трибуна ч. 29 (53), стр. 5). Що досі видав — все відтворив з пам'яті. Без пам'яті лише відреставрував чужий твір п. з. У: Р. Д. П. (Українська Репрезентація Ді-Пі). У нашій політично-драматичній трагедії, де скрізь «Собачий бенкет» і «Тигролови», Багрянний взагалі хоче блиснути «Генералом». Щастя йому, Боже! Ми нація в поході, а введений апостроф генералів не заступить. Шлюс!

Поетична притаманність — буйна фризюра.

З КАМЕРИ СМЕРТНИКІВ (З книги «Золотий бумеранг»)

Людської ницости не виміряти мірою,
Людської пихи не переступить...
За ню ж, за ню я тиняюсь офірою!
За ню хамам даюсь жертовно бить.
І в тузі серце, станувши над прірвою,
— Іване! — шепче. Йдімо краще
Пить!...
Та я не йду ніяк. Мій біль глухої ночі,
Моя Журба, моя Любов, Краса, —
Розбиті впрах, і чернь їх в грязь толочить,
На страх кричу їй, штовхнувши як пса,
Емпі! Емпі!...

Біжить...

... Цвістиме Ульм. І лірою
Дзвенітимуть слова глухим серцям товпи...
Людської ницости не виміряти мірою,
Людської підлости та й не переступить.

Чого ж той птах²⁾ бунтує так за скрайними?
Чого ж кругом газети друкують на шмати?
Товаришу, товаришу Підгайний мій,
Ну, а як ми не хочем ними стати?
Нас не зітруть!
Ми не з муки, як бублики! —
Ми оживем у братнім гніві дзвінко...
Ми ще каратимем

хамів

Мечем Республіки

На новім місці

там

на

Сан-Домінго!

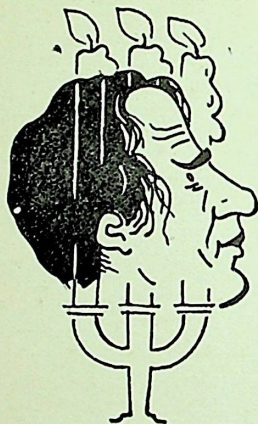
¹⁾ Інших фотоапаратів не уживає.

²⁾ Воробець? (Прим. коректора.)

В А С И Л Ь Б А Р К А

...і кондори, і кобри з нагодованими блекотою
слонами сатани — навалою бридкою: —
на добрий котять семисвічник.

В. Барка: Поет і сили темного царства — «У.Т.»

Протестант і євангелик, бо все протестує й покликається на євангелію. На еміграції зрадив талант і видав «Апостолів» у руки читачів, що засудили їх на смерть. Тепер набирає «Білий світ», але не набере критику, що пильно слідкує за кожним його словом.

Його поезії — неоригінальні й критики вказують на низку творів, до яких вони подібні. За Шерехом, — вони подібні до пізнього Гете й раннього Шевченка, за Державином, — до передчасного Манила, а за Косачем, — до невідомого автора «Слова о полку». Олег Стюарт не признав ні одному з них рації, заявивши рішуче, що ті поезії взагалі до нічого не подібні.

У сучасній українській поезії Барка репрезентує органічно-національний стиль, що відзначається відсутністю будь-якої мистецької органічності і стилю. Пише, щоб посоромити прихильних собі критиків і щоб на злість зробити з проф. Державина правдивого пророка.

ДУМОНЬКА ПРО ЗДОХЛЯТИНКУ

Я не до вас, люді, а до гілляк реку,
 Що носять сонечко в зеленій душеньці.
 Раз апостолятенько жило у лягрику,
 У Сомме та й Касернятусеньці.

Гей, вітри, вітрове шумнокрилі,
 Нонна, Мамонна, елейзон, Василіє!

Воно ходилоньки, писало віршеньки —
 Довгі, широченькі, добрі і гіршенькі.
 Гроші ввижались, як срібна соняшників струя-отруя: ...
 Шептали в полі тополі: Аллілуя! ... Аллілуя!

Ой, та в аллілуях перший сокіл-соколонько Юрій заКосачений:
 Екце поета! Екце профета! Геній ще не бачений! ...
 Та озвався другий, тоже Юрій, що об мур оперся:
 Серце філософії, філософія серця!!!

Ой рано-пораненько ясне сонечко вставало,
 Вічне перо, марки Паркер, в срібні пальці брало,
 Словами промовляло:

Ой, про нього ви дбайте, дбайте і пильнуйте,
 Що напише, вперед зважте, а потім друкуйте.

Але, о, лишенько, у день Євфемії,
 Ревом озвались воли з академії¹⁾.
 Лож заіржавлену стали писатоньки,
 Престольні свічі та й ображатоньки,
 Роздирати апостоликів на шматоньки ...
 Рано-вранці воли новобранці
 Брали книжку до рук ...

Гей, та на провесні гук:

— Ох, не видержу мук:
 Помагай же, цареборче, душеньки вікінгу,
 Мені впасти при престолі²⁾, а їм при скринінгу!

Узгіднив з оригіналом:

Менюк

¹⁾ Хіба ревуть воли, як ясла повні? (Прим. складача.)

²⁾ Манило запевняє, що В. Барка готується постригтися в ченці. Але Манило — байкар, і цю інсинуацію приймаємо, як і всякі байки, з деяким застереженням.

С В Я Т О С Л А В Г О Р Д И Н С Ь К И Й

Усі кричать мені: дурний!
 Покинь даремні таємниці,
 Як ми — кохай, і їж, і пий,
 Гуляй по бенкетах, не мрій,
 Бо знай: тобі не жити двічі!

С. Гординський: «3 поезій».

Піднесенно-спасенно-незбагненний, вічно далекий і відвічно близький графічно-поетичний і образотворчо-критичний талант. У в'язницю літератури впхав його злочинно Д-р Махайло Дурницький («Екце поета»), де почав він спочатку мазати барви і лінії, а згодом став писати слова на каменях у львівському погребовому заведенні «Назустріч». Повіривши людям злої волі в свій творчий талант, видав згодом гроші на сновидів, що оповідали йому пересічні легенди про буруни й перший вал. Вправді за ті всі витрати тупіж люди признали йому дві премії, але те, що він досі був видав, було завелике для галицького загумінку і зовсім не оплачувалось.

Як був вітер над полями спрепарував сурми днів і з ними навіть прийшов до МУР-у та зголосився до його Правління. Один із критиків, не випробувавши їх через свій хронічний національно-органічний нежит, заявив, що вони мало що дають то нації і від них заносить вогнем і смерчем.

За те один клясицистичний ортодокс висловив навпачну думку і по-євангельськи віддав кесареві, що кесарево.

Тепер Гординський обробляє сердешну «Оксану» і, насолоджуючись її вдалими місцями, відслонює нову сторінку в книзі розвитку свого поетичного таланту.

СЛОВА НА КАМЕНЯХ

(Римські ямби)

6

Відходить вечір, знову в давнину,
Як і вчорашній. Звалища руїни
Вколисує в колиці тиші й сну
Зів'ялий лавр химерних «Барв і ліній».

Колишній блиск багряно відгорів,
І гасне слава — небо золотаве.
Сонет, октаву і клясичний спів —
Один ще тільки береже Державин.

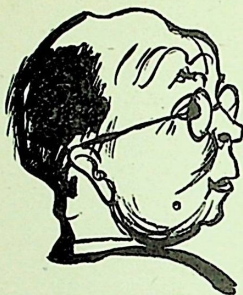
Здається: час спинився і повис
Над місцем, де зродилося поганство.
Дивлюся: меж нема вже зовсім між
Критичністю і явним шарлатанством.

Ще тепле серце. Непрецизність мір.
Віки і мить. Схиляюся тривожний
Над Мюнхеном, де повно ям і дір, —
Ненаситно спрагнений і порожній...

С. Водина Кем

... Я не вірю ні в філософію, ані в природу. Я вірю в Зеленого Папуго ...

В. Домонтович: «Розмови Екегартів з Карлом Гоцці».

Це ж справжній В. Домонтович

С.М.

Одинокий письменник серед наших т. зв. письменників, що своїми творами не старається мучити читача. Він творець, що зі шматка сірого кременя вмів викресати тему, а не як інші, що чудову тему потрапляють замінити в брилу сірої глини. Пишучи, думає і тим відрізняється від багатьох літераторів. Творить колективно. Нитки фабули пряде сам, філософські дегресії укладає Віктор Бер, а етнографічні зарисовки й есеїстичні трактировки позичає в проф. В. Петрова. Зле на цьому не виходить. Пише так, що навіть і люди його розуміють, не лише письменники. На життя дивиться при допомозі окулярів, а життя на нього взагалі без жадної допомоги. Але письменник живе, росте, їсть куліш і приглядається до життя. Коротко кажучи — В. Домонтович Груба Берта нашої прози і справжня Арка для потопуючих людей і тварин. Полемізує тільки зі самим собою.

КОМАХА Й ТАСЯ

(Докінчення одного розділу роману «Доктор Серафікус»)

Комаха хотів лише одного: не турбувати себе жадними зайвими турботами і не ставляти себе у прикре становище закоханої людини, мати дитину.

Про свою ідею раціоналізувати кохання й шлюб Комаха, сидючи в скверіку, якось розмовляв з художником Корвиним.

— Я, — сказав Комаха, — хотів би мати дитину!

— В чім справа, — відповів Корвин, — давно вже час! Вітаю від щирого серця...

— Ні! — сказав Комаха. Ти не зрозумів мене. Я нічого не сказав, що збираюсь одружуватись. Я хочу мати дитину. Це зовсім інша річ. Самому родити... Розумієш?

— Не дуже!

— Я, — спробував розтлумачити Комаха, — хочу, щоб це сталося без участі жінки. Мені здається, що немає потреби, щоб у дітородінні брала якунебудь участь жінка.

Гострий ніс Корвина видовжився й застиг у нерухомій напруженості.

Корвин показав рукою на своє черево й сказав:

— А що ти думаєш, докторе Серафікусе?

— Гадаю, що тільки чай, пиво, шамгеріхт, хліб з маргарином і зупа. Нічого більше!

Корвин спурхнув усмішкою.

— Так, — говорив далі Комаха, — самому запліднюватись, вагітніти і родити без шлюбного акту — ось ідея культурно розвиненої людини!...

Корвин боляче скривився і ледве помітно порухався на лавці. В його череві щось гуркотіло й переливалося.

— Що це? — здивовано запитав Комаха й оглянувся навкруги.

— Послухай! — притишено вимовив Корвин.

Комаха скинув капелюха й притулив вухо до черева Корвина, що важко підносилось і звільна опадало.

— Корвине! Ви в сьомому місяці. Ви найщасливіша людина! Ви, ви...

Але Корвин голосно засміявся, витягнув з портфеля старий номер газети і поспішно подався на край скверика, де стояли розвалені, опустілі дома, де дзвонили голуби і плили попелясті хмари...

Комаха цілу ніч не спав і заздрив Корвинові щастя дітородіння.

... не слухаймо критичних теревень,
бо критиків статті, дурних як пень,
прислужаться папером на онучі.

Цитату власноручно приклав П. Горотак.

Доктор, антрополог і расовий нордієць. Ще перед війною зробили його письменником у Львові і те невдячне звання присвоїв собі до сьогодні. Хочачи дорівняти німецьким геніям, — Гете, Шіллерові і Рільке, — помістив у збірці «Білі ночі» свій німецький вірш і збагатив тогочасну українську гумористику новим шедевром.

Завершившись «Реготом Арідника», забажав скинути лавр з Гомера і почав, як і Гомер, писати гексаметром. Зачуvasмо, що готує «Божеську Комедію», щоб задокументувати, що комедію може писати не тільки Данте. Його речі читав навіть сам Стефаник¹⁾, і як говорить Єндик, дуже йому подобались. Косач впевняє, що Стефаникові подобались лише самі наголовки.

Як письменник — має перед собою великі можливості, тим паче, що й досі не задумує одружитись.

ЕМІГРАЦІЙНЕ

Шумить життя безбарвне і несите,
 І мудрий хлоп тут сходить в дурака...
 Ich schreibe diese Dichtungen, wie Goethe,
 Хоч hic und da nur Schmerz, як у Франка.

(Вірш іде даліше гексаметром, пізніше переходить у ямбо-хорейний дактиль і закінчується ритмікою першого куплету. Автор незвичайно любить жіночими стопами, тобто закінченнями, і їх залюбки вживає.)

Хай подих Альп і небо тепле й сизе,
 З усіх багатств я прагну, як прошак:
 Nur kleiner Schnaps und Brot mit Wurst und Käse
 Und schöne Mitgift einer alten Magd.

Юрко Стефаник

¹⁾ Очевидно, Юрко Стефаник.

І В А Н К Е Р Н И Ц Ь К И Й

Щодо мене, то я вже здебільша відремонтований.

З найновішої прози І. Керницького.

Карикатура з книжки І. Керницького „Циганськими дорогами“, здефінована в Ека

Слабий український фейлетоніст, бо вічно має щось не в порядку з бронхами. Як весела людина — він мій світ. Виступивши святойванськими вогнями й цвітом папороті, скотився скоро на гімне гумористики і, як комічний письменник, завершився королем стрільців, що вже вистріляли свої гострі набойі. На еміграції пішов циганськими дорогами, тобто присвятився темним типам із спекулянтської проблематики, і дав кілька вдалих образів з безобразія наших запроторенців у Берхтесгадені.

Ходячи до собору св. Юра у Львові, опанував нашу соборну мову, жи нать го ни пізнати, жи спід Львова родом. Як людина й громадянин — злих навичок не має: горілку ані сам не п'є, ані не купує, Україну любить не менше ніж Магоцький чи Сконцень, до КУК-у не належить і ще досі, ффраер, не купив собі докторату.

Як письменник — пише гарно, каліграфічно.

У ТАБОРОВОМУ СУДІ

... — Дасть Біг, може, кінець-кінцем, ви перестанете бути притчею во язицїх, сіллю в оці багатьом своїм ворогам та колькою в боці не-багатьом друзям. Ваше чесне ім'я — тільки в ваших руках!

Гриць Щипавка, підсудний у сьогоднішній таборовій судовій розправі, слухав терпкі слова пана предсідника суду, кліпав очима, спльовував, і, вкінці, аж прослезившись, покїрно заговорив:

— Світлий суде, і ви, гречні панове судді! Я хочу се поправити, але до вини се ніц не почуваю. Ведлук того мотоцикле чи беціглів жи, рахувати, закидаєте ми, жим, кажучи тилїгентно, здифравдував у Толька Паскарьова, то ніц не правда. Я цале своє жите страждав за народ. За політику фурт не виходивім з криміналу. Я, якім навіть і щось крав, всьом робив з партїотизму і шкодивім но нашим ворогам. За Польської вкравім паце в Янка Кутаса, і за тото поляки ми всунули від Громнічної до Чесного Хреста.

За москалів укравім у москале куплю з байнетом і відсидівім год. За Гїтлери, правда, венцим се заангажував у політику і потаємци зменщувавім швабам наші окраїнські кальорїї. Працювавім на бангофі і фурт продававім наліво чим хата богата, щоб захитати німецький вершафт і причинитисе до перемоги УНРР-и. Ось що! А ви ще мене судите! Мене, щирого окраїнського партїота, судить свій окраїнський суд... Так! Так! Маємо культуру, но нам цивілізації бракуе, і так се нам тежко свої самостійної дочекати.

Меценас Параграфович, слуга таборової, нецехованої Темїди, вислухавши щирі і переконливі зізнання підсудного, гостро заявив:

— Пане Щипавка! Це ані облегшуючі обставини, ані конкретні дані оборони. Чим ви, кінець-кінцем, думаете боронитись?

— Ніц більше при собі не маю! — відповів розчаровано підсудний. В остаточному разі думаю боронитись хїба кулаками й оцею пушкою, жим з нею по зупу вийшов.

Несправедливий і садистичний таборовий суд, після наради, рішив проголосити вердикт завтра вранці, щоб ще цілу добу мучити пламенне патріотичне серце національного страдника.

Дв. Керницький

... По всій країні кілометрить,
І лється дощ промов.

Ю. Клен: Попіл імперій. «1917».

Обкладинка до епопеї Клена,
прокту Юрія Косача

Вічно росте, зеленіє і в'яне, як клен. Живий представник мертвого неоклясцизму 20-их років. Своєю величиною дивиться згори навіть на Самчука і по Німеччині розсіває свій «Попіл імперій». З Баришівки залишились йому всі притаманності п'ятірного грона неіснуюваних неоклясиків: відірваність від епохи, полювання, лови, печення м'яса і т. д. Послідовний тим принципам — не в'яжеться ні з часом, ні з нашим життям, полює на видавців, ловить спогади про неоклясиків, чи пак про себе, і пече раки за велику літературу. Він взагалі воліє малу літературу з великими іменами і творами, як велику літературу, з великими іменами, але без творів. Це вже річ його особистого смаку. З оригінальної творчості тепер викінчує «Попіл імперій», хоч деякі кажуть, що «Попіл імперій» скоріше його викінчить, а з перекладної — перекладає з однієї валізи до другої свої емігрантські злидні.

ПЛАЧ ЄРЕМІЇ

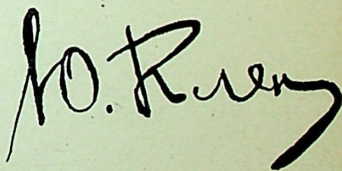
Мої строфи, як веселі птиці,
Долітали аж до хмар...
Золотої, стиглої пшениці
Назбирався гонорар.

Мої строфи, мов чайки ті білі,
Опускались до газет...
Всі кричали, наче ошалілі:
Клен найбільший наш поет!

Нині я журюся у нестями,
Світ мені уже обрид.
У спустілім і бездахім храмі
Сиплять ситники¹⁾ без сит.

Мої світлі строфи ген до брам тих
Долітали к' небесам...
Все ж, чи буду в світі другий Данте,
Я не вірю сам.

Мої строфи йшли у кожні двері,
І до причів і до соф...
Та боюсь, щоб попіл цей імперій
Попелом не стався строф.

¹⁾ Шановний автор, сподіюсь, не думає тут про Д-ра В. Янева й Ред. Богдана Кравцева, що заповнюють шпальти нашої не-поетичної преси своїми еляборатами й не відпускають місця українським поетам. Це, правдоподібно, тендітний натяк на Буряківця, Петра Кізку й М. Скелю.

Того не втнуть вони, псявіри, на
перинах роками вилігуючись,
фазанами об'їдаючись, парфума-
ми обливаючись,
збабивши, дорешти.

(Рубікон Хмельницького, ст. 64.)

Ярливий поет, рахманний письменник, м'ятежний новеліст, сумбурний драматург, захмелілий есеїст і критик — рубака. Європеїст¹⁾. Як критик, очолює суб'єктивну критику, що признає в українській літературі три геніальні імена: Юрій Косач, Леся Косач-Українка, Василь Барка і в дечому Т. Шевченко.

Поборює критичний об'єктивізм, який ненавидить суб'єктивний примітивізм і неісторичність історії. Говорить по-французьки, пише по-хінськи, а думає по-українськи, тобто взагалі не має часу ні думати, ні читати. Читає з кожної книжки перші 12 сторінок, а решту вже пише сам. Вічно пише. Про всіх, про вся і навіть мусить про себе самого писати. Його творчість — це Клубок Аріядни.

На еміграції залишився «Ворогом» як для глядача, так і читача, хоч цього симптоми були вже слідні в «Чудесній балці»²⁾.

Поза цим-зовсім нормальна людина й не зраджує загрозливих познач геніальності. Взагалі Косач свій хлоп, хоч стиль, псявіра, має панський.

КОЗАКИ У ВАШІНГТОНА

Історична драма в 4-х діях

схвалена до постанови Головою ОМУС-у

Д І Я І

Ява І

(Вогнеперий вибух атомової бомби приніс козакам-остаточну перемогу над американцями. Нью-Йорк прогосив капітуляцію по радіо, що його винайшов значковий війська запорізького, Іван Лемішка, підчасий Його Президентської Милости Юрія Вашингтона. З радості хмеліючі воїни ревуть, їхні обличчя набрякають, й очі мерехтять від випитого вина і від заграва. Шаблі співно дзвелять, зняті вгору, щоб, не доспівавши, умерти в піхвах. Бандури виграють, бренькотять кобзи. Виють жоломійки. Делегацію упокорних американців приймають у ратуші Нью-Йорку: Максим Нестеренко, дужий, мов ведмідь, чорнявий велет, що коня міг би підняти; добрий козак, хоробрий Прокіп Шумейко — його побратим, з відсіченим польською шаблею вухом, мучений ляхами в варшавській тюрмі по солоницькому погромі і випущений на волю, бо потрібний був Конецьпольському до втихомирення буджацьких улусів; Ганджа — статний поручник, перший гармаш³⁾ у цілому війську запорізькому, що артилерійського мистецтва вчився у Франції, капітанів милий друг. Поручники Семен Забузький, Филон Джулай, Ремигян Сурич, Северин Мокієвський — все гербові шляхтичі, чепурні і гожі, мов павичі, начальники козацької драгунії, що мірялись недавно на Білорусі з московською легкою кіннотою. Всі чотири — мов рідні брати, всі чесні козаки, рубаки. Сутеніє в залі.)

ДЖУЛАЙ: (чухаючись плечима до одвірка великих мармурових дверей)

Жемчужних хвиль зборовши срібні піни,
І обернувши щогли ваші впрах,
Ми, як володарі землі тієї горді,
Прийняти можем ваш поклін...

НЕСТЕРЕНКО: (перебиваючи) Кажі

Тут прикотить барил рахманні пуза,
Нехай поп'є м'ятежну жовч козак,
Що вміє стільки пити, що і бити.

ГАНДЖА: Панове! З Риму, Вінниці й Атен,
Кадіксу, Белзу, Янова й Дюнкерку, —
Вогненний спраги палить нас полин
І оди Піндара й поезії Ронсара,
Ні Шекспіра сонети, ні Корнель
Нам не змогли його згасить...

МЕР: (кляняючись аж до землі) О, радо

Шампанського я вам звелю подати!

ШУМЕЙКО:

Не панського, ти грубий блюдолизе,
А нашого, що хмелем чути!

МЕР:

Єс!

ШУМЕЙКО:

Ще й самогонного! Хоч я на вид простий
І неписьменний навіть, не чужі ж бо
Мені пісні де Борна і Ролянда.
Квоускве тандем, Катіліна, я
Напам'ять знаю, як своє наймення.
Мутатас формас діцере...

МЕР: (ввічливо)

Сенк ю!

В нас форма здавна лиш демократична...

НЕСТЕРЕНКО: (гримаючи)

Давай попить і не верзи дурниць!

ШУМЕЙКО:

О, андра мой ти оспівай, як я,
Поллютропон гос маля поля, Муза!

МЕР: (захоплено)

Лицарство мудре, вчене! На момент!
Божественного трунку в нас є досить.
Та вас ось просить містер Вашингтон
І ваш краян із Глухова Бортнянський.
Що в Метро Голдвин вечером «Алکید»
Відтворить нам із фройлейн Шенк. Прошу ж вас
Від імені...

ДЖУЛАЙ:

Не говори, вже йдем!

Давайте, хлопці, нашої, та грімко!

(Козаки виходять співаючи:

... Я девчонка єщо молодая,

А душе маєй тисячу лет...)

Воксе

¹⁾ Європеїзм Косача — трагічний! (Ю. Шерех, МУР, ч. 1)

²⁾ Не плутати з Ю. Балком, що видав «Далеке й близьке» до поезії свідцтво своєї творчої наївності.

³⁾ Гармаш — не той жалюгідний анонім і судово караний тип, що свого часу виступив у «Часі» з критичною статтею, нижчою всякої критики й здорового глузду, п. н. «Вовча педагогіка».

Б О Г Д А Н К Р А В Ц І В

Колишній в'язень і поет. Як поет — він чільний репрезентант 30-х років західноукраїнської римованої і ритмізованої думки. Перед війною, тобто ще перед кальоріями, писав поезії, а останньо зійшов на анонімові вірші й мордує перекладами богудухавинного Р. М. Рільке.

Як видно з перекладів, то належать вони, мабуть, до найслабшого творчого дорібку великого парнасця й перекладач блискуче скомпромітував ними представника німецького герренфольку в очах українського бездержавного авслендера.

Належачи до епігонів вправних літературних пер, як це сконстатував проф. В. Державин, він переспівав ще раз «Пісню пісень», що її не поетично написав премудрий Соломон, і позичив в 1940 р. М. Рильському наголовок своєї книжки «Під чужими зорями» для його невдалої лірики під заголовком «Під осінніми зорями».

З оригінальної творчости відомий він, як автор збірки «Сонети і строфи». Особливих знаків не має. З внутрішніх болячок має тільки нахил безпотрібно підписувати своїм прізвищем чужі векселі ін блянко.

Як признаний поет, вельми надійний і може сказати в українському письменстві ще не одно пламенне поетичне речення.

На еміграції не видав нічого, хоч видав у житті не одно.

Р. М. РІЛЬКЕ

СІБІЛЛА

(Час, ч. 26, 91)

Хоч старою названа давно,
все ж вона жила, щодня ходивши
шляхом та й одним. І лад змінивши,
вік сторіччям їй лічено,

наче ліс. Та щовечора вона
чорна на тім самім місці мріла,
мов твердиня давня, обгоріла,
витліла, висока й самітна;

Й на стрічки, що все нестриманіш
множилися в пресі без підбору,
нарікала криком безустанно,

щоб, лікуючи епоху хвору,
не сказав читач вкінці нежданно:
кепський автор — кепський вірш.

І Г О Р К О С Т Е Ц Ь К И Й

— — але можна ще таким рядом: камбр-
бум — камбро — Рауль дю Камбре —
омбр — Льомброзо — обри — кобри —
кабро — Ебро — цебро — Цебрик — Це-
брик-Амнеріс — Амон-Ра — УНРРА —
ндра — ндравити — Кіндрат — дратва
— далі падає в непристойне.

І. Костецький: «Божественна лжа»,
Хорс, стор. 53.

In the bad time — there are the bad writers.
(Of English Newspaper.)

Ходячий письменник і редактор. Через «Спокуси несвятого Антонія» привела його на світ мама, підвела УНРРА, а до МУР-у притягнув камбрбум. Це той камбрбум, що обманув його, кажучи «Тобі належить цілий світ». Цим словам, крім Костецького й Корибута, ніхто не повірив. Це була очевидна «Божественна лжа». Навіть прихований автор шепнув йому соромливо: «З нас угорі сміється сонце», а не то національно-органічний читач. Але Костецький, опанувавши українське слово, виліз на Бескида і видушив з нього Хорса, що під карикатурою крикнув: «Я не хочу світу без темряви!» І українське слово оповила темрява і Хорса огорнула сугуба темрява...

(Так, темрява, розумію; темрява, розумію: те, тем, тембр. Ява, ява, кучерява, Я яв, я в... Розумію!) Костецький розумів, але читач нічого не второпав. І я також. Трудно — муризм.

Я розумію одно: Диктатура пересічності.

КОСТЕЦЬКИЙ ТА МУДРЕЦІ

(З книги «Оповідання про переможців»)

Тут щось таке, на чому вічно скотимуться атеїсти (з «Рідного Слова» — прим. складача) і вічно не про те говоритимуть.

Достоевський.

Рознеслася чутка, що Костецький появився між людьми і ходить в людській подобі. Люди бігли і кричали.

— А ми його зараз препаруємо, Костецького, — вирішили мудреці на високих зборах.

Приготовили найточніші вимірні прилади. Озброїлись аналізами, методами і пішли препарувати Костецького.

Оточивши Костецького з усіх боків, заходилися скидати з нього сорочки. Скинули одну — Джемс Джойс. Скинули другу — Дос Пассос. Третю — Ернест Гемінгвей. Четверту — Алдус Гекслі. П'яту — Шервуд Андерсон. Шосту — викапана Гертруда Штайн. Сьому — виліз Юрій Яновський. Восьму — показався Гео Шкурупій. Дев'яту — Позичанюк, Замерзляк і т. д.

Як листя з капустиного качана.

Люди стояли і дивувались.

Постягали мудреці з Костецького геть чисто всі сорочки і, коли стягнули останню, — була під нею порожнява.

А Костецький стояв осторонь, цілий та неушкоджений, стояв і дивився на них очима живими.

Для мене — це справді велика література!

Ivan Mankoff

ВАСИЛЬ СОФРОНІВ-ЛЕВИЦЬКИЙ

Чим кращий красвид на образі,
тим більше блощиць за образом.

Василь Софронів: «Золота рибка», ст. 13.

Василь Софронів — це незавершений новеліст, скритий поет, нерозгорнений драматург, кооператор, оператор і оратор. Вихований на кращих французьких зразках, показався у Львові неабияким «Грішником» і здобув собі славу об'ємистим творчим інструментом, що його, як обдарований письменник, одержав від матері природи. Як індивідуальність — він дуже субтельний і тендітний, хоч не їсть суп з телятини і бридиться мистецькою тандитою. Критичні окуляри передвоєнної критики вбачали в ньому українського Меріме. Схожість дуже наявна, бо розбіжність між обидвома письменниками лише суто мистецького порядку. Поза знаменитою «Липневою отрутою» створив ще безсмертне танго «Кохання — наче грипа» і кілька скетчів на тему «Я хочу, я мушу», призначених для культурно-національного обслуговування українських таборів. Визначний майстер любовної лірики, Ол. Бабій, присвятив йому першу поему в збірці «Жнива», а В. Радзикович згадку в своїй «Історії української літератури». Тепер письменник пише листи до... Америки і вже другий рік виїжджає з Європи. Au revoir, l'ami Wasyl, chez les murails de Winnipeg. Good by, the friend Wasyl, at walls of Winnipeg.

Я ХОЧУ, Я МУШУ...

Жарт в одній відслоні

(Трагічний фрагмент)

- ПАРАСКА:** (Входить з високо піднятим подолком, дійницею і стільцем до досення, прив'язаним ззаду.) Дою корову і чую, гей би теля в городі рикало... чи може пан мене кликали?...
- ЄВЗЕВІЙ:** (Робить суворе обличчя.) Що ти собі думаєш, ти потрібне один, пане діяшку, як ти мені господарства пильнуєш, ти, лежню один, ходиш?
- ПАРАСКА:** Прошу пана, та я нічо!
- ЄВЗЕВІЙ:** А хто мені, пані дію, найкращі квіти і найкращі рожі у городі щодня зриває? Може не ти?
- ПАРАСКА:** Та де, прошу, то не я! Але я панові скажу: це той панич, що приїхав сватати нашу паннунцю. Я до світа пасу корову і бачу. То ніби він для паннунці рве той букет, щоб мати більшу відвагу, як буде їй казати, що її хоче. Але то наніщо, бо він якийсь дуже несмілий. Що рано нарве тих квіток, то ввечір за пліт викине! А втім, нема що казати, хлопець дуже до людей. Так мені сподобався, що аж! Лише, що того, що до дівчини треба, то йому бракує! Ніби якийсь такий заголюканій.
- ЄВЗЕВІЙ:** Но—но—но! Досить вже того. Ніхто тебе про те не питається. Іди до своєї роботи!
- ПАРАСКА:** Та я ніщо, прошу пана. Я кажу, що хлопець лепський. Несміле то, бо ще неспрактиковане. Най от старші паннунця скажуть! (Виходить.)
- ТІТКА:** (Завзято меле каву.) Тьотя Клімця завжди казала: в коханні нема сміливіших мужчин понад несміливих! (До публіки) Зрештою, несміливий, але як до кого! До мене весь час зідхає. Вчора, як їв другу порцію гуски, то весь час зідхав. А сьогодні при обіді сказав до мене: Панно Клявдіє, попрошу ще зупи — і також зідхнув. (Зідхає і розміряно меле далі каву) Я пропадаю за несміливими мужчинами. (Виходить.)
- НЕСТОР:** (Входить несміливо, ховаючи за себе великий букет.) Нема нікого? То добре! (Зітхає з полегшею) Боже, Боже, чи ти коли освідчався дівчині? Кожного ран-

ку кажу собі, що вже цього дня невідклично визнаю панні Галі мою любов і ніщо з того не виходить. Проклята моя несміливість! (Кланяється з рукою на серці). Панно Галю! Вже фізична конституція людини вимагає, щоб... Ні, це мабуть ніколи не перейде мені через горло! Це вже така недуга, якесь психопатичне загамування волі! Я був навіть з приводу цієї моєї несміливості у лікаря. Він порадив мені повторити у кожній такій критичній ситуації: «Я хочу! Я мушу!» Послухаю його ради. Але чи це допоможе?

ГАЛЯ: (Входить з городу. У кошику несе яйця. Зальотно).
Ах, пан Нестор!

НЕСТОР: (Ховає букет за себе). Панна Галя...

ГАЛЯ: Добрий вечір, пане Несторе!

НЕСТОР: Цілую ручки! Цілую ручки!... (Поволі відступає, щоб утекти).

ГАЛЯ: Хвилинку, хвилинку, пане Несторе!

НЕСТОР: Тобто тее... (До себе): Я хочу! Я мушу! (Підходить до Галі). Тобто тее... (Мовчанка. Мімічна сцена).
А що ви тут маєте, панно Галю?

Ячка? Тобто тее... (Бере одно яйце). Яке воно кругле! Ге—ге—ге!

ГАЛЯ: Так... кругле!

НЕСТОР: Я... Я... дуже люблю яйця. Моя мамуся каже мені завжди: Яйця в склянці — їж уранці! (Хвилянка заклопотання).

ГАЛЯ: (Зальотно): Пане Нестор, скажіть мені... що ви думаете про... жінок, про любов?

НЕСТОР: О, так! Я думаю... тобто тее... я думаю, що кожна жінка має в собі... має в собі щось жіноче.

ГАЛЯ: Так? А я? Чи я маю в собі теж щось жіноче?

НЕСТОР: Ви?... Ви... (До себе): Ні, я не витримаю! Я хочу, я мушу!

ГАЛЯ: Ви щось сказали, пане Нестор?

НЕСТОР: Панно Галю! Вже фізична конституція людського організму вимагає... вимагає, щоб (рух зближення руками) щоб я..., щоб кури несли яйця! (До себе): Боже, що я наплів! Я хочу! Я мушу! (До Галі): Панно Галю! Я є в критичній ситуації... Вже фізична конституція людського організму вимагає, щоб...

- ГАЛЯ:** (До себе): Що йому? Ах так! Він, бідака, мабуть хворий! Його напевно шлунок болить!
- НЕСТОР:** Я хочу! Я мушу!... Вже фізична конституція людського організму вимагає...
- ГАЛЯ:** Я розумію вас, я розумію! То певно мізерія на обід вам пошкодила. Я зараз принесу вам лікарство від татка! Подождіть.
- I ГОЛОС:** Пане Несторе! Геть зі сцени! Ми не потребуємо профанації нашої сцени! Ставте щось національне — з горілкою і гопакком! Де є «Як ковбаса й чарка»?
- II ГОЛОС:** Віддавайте гроші! Як ви альфавет, то запишіться до бавдінсту. Це ж амортизація неморальности!...
- III ГОЛОС:** Проч з таким «Веселим Львовом!» Тут ні Львова, ні нічого веселого. Ходім до Сапруна. Як він совітник митроп...
- ГОЛОСИ:** Проч з Совітами! Хай живе...
- НЕСТОР:** Панове й пані. Прошу успокоїться! Ми тут нічого невинні. Це ж написав Василь Софронів. Василь Софронів — це ж відомий гакачівський письменник... (Дехто з залі продістається на сцену. Нестор, втікаючи, кричить: Автор! Автор! На залі розпочинається бійка. Гасне світло.)
- АВТОР:** (Входить з острахом на сцену). Панство, дозвольте оправдатись! Одначе перед своїм виступом — я хочу, я мушу... на кілька хвилин вийти.

*За цей шедевр поручаю прийняти
автора до МУР'у.*

За Верифікаційну Комісію:

Андрій Орест

... А нам пловать,
на згадку серце ані тьохне.

(Українська Трибуна, 22. 6. 1947)

*О. Лятуринська в очах закоханого
карикатуриста.*

Правдиве її прізвище: Оля Туринська. Помітний представник красної статі¹⁾ в нашій некрасній і непомітній літературі. В письменстві така колосальна, як у малярстві Галина Мазепа. Обидві мають замилування видвигати в мистецтві старі, запилені, середньовічні речі. У тому аспекті — перша подарувала нам Байду а друга, замість поезій, — принесла нам свої паперові гуслі²⁾. Пише й видає багато на гардеробу і книжки. Крім того, що вже дала, може ще дуже багато дати, тим паче, що має буйну, широку і дуже плідну фантазію. Останньо від Ярил, Лад і Перелесників³⁾ перейшла до ОПуДальної дитячої літератури і на конкурсі дочекалась навіть вирізнення.

Лятуринська — це княжа емаль, що хоче оздобляти нашу бляшану епоху.

ЯРИЛО

(МУР ч. 1, стр. 53)

Та ж серце недарма просило, —
 Ось відгукнулась наша преса,
 І написав якийсь Ярило,
 Що я велика поетеса.

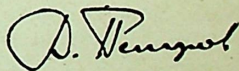
На стріли ті із самопала,
 Скептично задивляюсь завше...
 Я з крісла малоощо не впала,
 Себе у собі не пізнавши.

Він втяв із гуркотом і громом,
 Весни роз'ярений божище.
 Своїм рядкам молюсь невтомно,
 Хоча на них скиталець свище.

Вже завтра буде ніч весільна,
 А там віночок і тераса...
 Щасливо відідхне і вільно
 І так мала родинна каса.

Вберуть мене дружки у руту,
 Десь у дитячому садочку, —
 Писатиму для баламута
 На чарку, хліб і на сорочку.

*Під таким твором навіть
 великим письменником
 можна підписатись.*

¹⁾ У нас взагалі красних статей ніхто не вміє писати (Складач).

²⁾ Походить від прізвища Гус. (Іван Гус — еретик. Чех. Згадка про нього є і в поемі «Гайдамаки» Шашкіяна Маркевича).

³⁾ Звертаємо ласкаво шановну увагу Д-ра Ярослава Рудницького на можливість ужиття цього терміну для повнішого окреслення англійського «Дісплейсд Персон» в українській мові.

Є В Г Е Н М А Л А Н Ю К

В обіймах божевілля й згуби
Тремтить розхристана душа...

Є. Маланюк: «Стилет і стилос».

Трагічний романтик і романтичний трагік. Органіст, що грає на нервових органах сусідів. УНР-івський поет творчих катастроф і напружений, незломно-гордий ворог східнього да-даїзму в українській духовості. Удома лишив стилет, а не еміграцію взяв лише (цикльо)стилос. Будучи ботаніком, уложив гербарій з засушених квіток, що пахли землею і залізом і своїм міцним ароматом не давали людям по хуторах спати.

Залюбившись у земній мадонні, продав для неї свій останній перстень пів карата і жив безтурботно в Польщі, попиваючи з Тувімом окоцімське. Вкінці, як оповідають очевидці, мало що не дістався, як запеклий козарлюга, у Варшаві на Паль¹⁾ і не віддав свого духа і всі свої сили богам української літератури. Як поет, спопуляризував у Галичині імена деяких речей побутового устаткування і щоденного вжитку, як ніж, меч, сокира, мушкет, харалуга, наваха, гнів, помста, бій, кров і т. д.

Тепер, належачи вже до історії, повторяється як історія, але самотньо його слово «Геллада» причепило його назавжди до нашої літератури.

Вірш, що його нижче друкуємо, вибираємо з Його недрукованої спадщини, бо Поет хоч і не є вже між нами, то його твори вічно живі і заслуговують на їх широку популяризацію.

НАПИС НА КНИЗІ ВІРШІВ

(ЗЕМЛЯ І ЗАЛІЗО)

Напружений, незломно-гордий,
Залізних імператор строф, —
Дивлюсь щодня на рідні морди,
Як нас ведуть до катастроф.

Позаду збурена Варшава
В похмурих загравах облуд,
А тут ерзац — не справжня кава
Серед мізерних халабуд.

Важкі та мускулясті стопи
Пруживий одбивають ямб, —
І ані з'яв, ані утопій,
Лиш обопільний дитирамб.

Ось-блиском — булаву гранчасту
Скеровую тепер назад,
Щоб в хижі лапи не попасти
Азійсько-припонтійських рад.

Шматками розпадеться морок
І ти, нащадче мій, збагнеш,
Чому то я замовк так скоро
І не пишу вже марсильез.

Збагнеш усе, чим серце билось,
Чому я відійшов від мет,
Чому стилетом був мій стилос,
Чому лиш я один — Поет.

¹⁾ P.A.L. — Польська Академія Літератури. Дім стариків і духових немовлят, в якому небіжчик В. Серошевський оповідав старі байки з циклу «Гадання австріяцке», а В. Ржимовський поборював оригінальну творчість невдалими плягіятами.

І В А Н М А Н И Л О

— Хай знають скрізь і всюди:
Я — Віл!... Волом і буду!

І. Манило: «Як дбаеш, так і маеш».

Der Stadthauptmann in Lem-
berg, Theodorplatz 17.

B e s c h e i n i g u n g .

Es wird hiermit seitens des
SS-Oberscharrführers beschei-
nigt, daß I w a n M A N Y -
L O - in's Gefängnis we-
gen Schreibens von schlechten
und graphomanischen ukrai-
nischen Fabeln kam.

SS-Oberscharrführer

A. J. Falsch

(Ort, Datum, Polizeibehörde, Unterschrift, Dienstsiegel)

Документ нацистських звіщань над українською літературою.

Об'ємистий автор тонких¹⁾ байок, що йому з усіх письменників присвятила літературна й нелітературна критика найбільше уваги.

Коротко: Молодий письменник — байкар. (П. О.) Надійний талант. (Ю. Косач.) Цікаве й надійне явище, що вмє узагальнювати і водночас тримає руку на живчику²⁾ злободенности і в межах байки знаходить невикористані можливості. (Ю. Шерех.) Претендент на літературну мову. (П. Ковалів.) Автентичний графоман. (В. Державин.) Згнилизна. (Ю. Шерех.) Рило. (Ярема Галайда.)

На нашу скромну думку, Манило ані згнилизна, ані явище, ані навіть не графоман. Іван Манило — то Іван Манило. Причіпку «рило» — ужив злобний сатирик із-за своєї очевидної бездурности підшукати дотепнішу риму.

БАЙКА, НАЧЕ ЧАЙКА

Одного дня
 З хліва в город дісталася свиня.
 І почала там рилом соковитим,
 Великим, задротованим, невмитим
 Картоплю рити.
 І рие, рие...
 Але от
 Прибігли люди у город
 Із вилами, граблями... Як в житті,
 І почали свиню латати по хребті.
 — Упав павук у черепочок із водою! —
 Подумала свиня, потупавши ногою.
 Та щоб пройшло усе без бійки і громила,
 Свиня ужила знов свого рила.
 Й заговорила:
 — Я знаю добре це вже не від нині,
 Що у житті не я, а інші — свині,
 І правди чей не треба говорити,
 Що від людей навчились свині рити.
 І це кажу вам навіть паки й паки,
 Що ніс в житті не тільки для табаки!
 Мене ви ні чичирк, а дайте тому школи,
 Хто в пишний ваш город мені пройти дозволив.
 Не змінить вже мене (це байка, наче чайка!)
 Неширий ваш псалом, ні злобна ваша лайка!

За літературно неписьменного підписав своєю рукою

¹⁾ Брошурки Івана Манила майже всі на 32 сторінки.

²⁾ Друкарська помилка. Догадуємось, що, мабуть, повинно було бути «на животику».

Л Е О Н И Д М О С Е Н Д З

... На щось такого,
як наша піч, я ще не натрапляв
ніде у світі. Брак їй лиш одного:
могутніх крил, щоб в бомбовозній ролі
до «вороженьків» вдатись на гастролі.

Письменник і поет не теперішнього воєнного і післявоєнного випуску. У загальному — він людина покірна, хоч останньо показався справжнім канітферштаном. Розкидав себе і свої твори по цілому світі. Читачі знають його не так з його творів, на які він, до речі, дуже скупий, як радше з пропагандивних літературних оглядів, де завжди блистіло його мосяжне прізвище в околі Зодіяку.

Щоб нікому не дати права безпідставно зачислити себе до великої літератури, почав писати Легенди і ще щось, чітко розраховане на читача.

ЛЕГЕНДИ

Розділ II, октави 27, б, в

Тепер почну — Андрій заговорив —
Історію, що варто знать сьогодні,
Як критика Всевишній сотворив,
В своїй безмежній мудрості Господній.
Нема, що правда, тут мистецьких див,
Бо архітвору дати ми не годні,
А так собі, щоб лиш не дармувати
І, щоб папір чимбуть задрукувати.
Як Еву Бог достругував з ребра,
Стояв один з племінників Адама,
Що ще не знав чорнила, ні пера,
Ні «Керм», ні «Звен», ні слів «Золота Брама»
І хоч в Творця була творинь пора,
Він лебедів, махаючи руками:
«Навчи й мене також творити так,
Бо знаю чим, лише не знаю як».
І гнівно Бог в болото прут вмочив
І дав йому: — «Щезай з лица могого!
До суду дня будеш ти знати чим,
Однак в житті не створиш ти нічого,
І бить будеш, при тім себе б'ючи,
Брудним пером, усе, що дане Богом.»
І евнухом впав критик між писак,
І знає чим, лише не знає як...

М И К О Л А С Т Е П А Н Е Н К О

Широковідомий у своєму тіснішому крузі член МУР-у, автор низки любовних листів до дівчат і особистий секретар Президента об'єднання письменників. Задумуючи виступити в літературі, написав уже навіть декілька віршів і два з них видрукував у нашій емігрантській пресі, а один продеклямував на сцені в підмюнхенському селі й у таборовому радіо, так що чули його всі люди, що торгували на подвір'ї.

У нашій літературі зафіксував його демократичне ім'я Ол. Бабій, що присвятив йому знамениту, на нашу скромну пародійно-сатиричну думку, поему «Весілля», а Манило найвдалішу зі своїх епіграм.

З літературних ціх — має півжіноче, тонке й ніжне замилювання до всякого українського друкованого слова і є його щирий і непідкуплений симпатик. Дотеперішній творчий дорібок — наразі син.

Вірючи, що таки буде письменником, як В. Чапленко, МУР-у не покидає й на тих, що закликають вішати Косача, як творця затроєної літературної ковбаси, дивиться з притаєним обуренням.

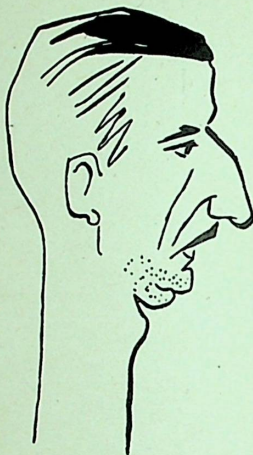
Поза красним письменством — Степаненко взагалі доречна людина.

ТВОРІВ ЩЕ НЕ МАЄ

Б О Г Д А Н Н И Ж А Н К І В С Ь К И Й

Іти? Куди? За чим?
Ще далі? В безвість? Доки?

Б. Нижанківський: «Щедрість».

Газетний псевдонім і передня частина З. Тарнавського. Правдиве його прізвище — Дуфта Макольондра. До літератури скотився Личаківською «Вулицею», звідкіля, попивши «Терпке вино», чкурнув на Банкгассе, а згодом осіяв в Трибуні як редактор т. зв. літературно-мистецької сторінки, присвяченої переважно не літературним справам.

Творить колективно — до всього має видимих і невлонних спільників. Приятелів має лише в Авґсбурзі й Н. Ульмі.

За щедрість у видвигненні в пресі щедрих заслуг одного видавця, той оказав йому і зі своєї сторони не абияку щедрість і навіть без грошової щедрости видав йому його «Щедрість».

На емірації, стративши світ своїх прозових персонажів (львівську батярню, марисі і антки-ножовники) — вніс до своїх

віршів нотки меланхолії, безнадійности, зневіри і свист, що в ньому показався був за львівських часів справжнім майстром.

Як літературний критик — зрізав Манила і Алессандра Дюма, який досі безправно підписувався під твором Віктора Гюго «Три мушкетери» і в цілому літературно-культурному світі вважався їх автором¹⁾.

Поза цим — Дуфта цваняк і кіндер. Замість тримати штама, бо ж кожен з нас ні мента, ні клявіс, і в згоді можна файно видудлиги цьмаги навіть з Манилом, вдав сиромудрого, обтер фаціяту від баюри і виглупився ідеологом. Але йо, кляво. Як му Чапленко витягне ноги з того місця, звідки вони виростають, то я му за це гнатів не переб'ю.

Йо-йо, фертік!

* * *

(Щедрість, ст. 19)

У зуби пальці взяв — і свист
Ударив ляскотом у сонний простір.
І твір, мов птах, у крамницях завис,
Ждучи на відзови в газетах гострі.

Стою. Надслухую. Ніхто
У відповідь мені не кинув свистом...
Так, замість строф пустив я долото,
А з долота не зробиться намисто.

Хіба нема нікого там,
Щоб так, як я, вичікуючи, марив?
Щоб слів моїх пізнав тривожний крам
І щедрість фраз у пресі розкошмарив?

Він завовав до Келлі

¹⁾ Сам він каже, що на ту «путь нечистивих» намовив його сіямський брат — Zenцьо Тарнавський, відомий автор всесвітньо невідомих драм, комедій, новель, повістей і скетчів.

Пекельний сик, геєнни ріг
і марищ по покрівлях біг!

М. Орест: Душа й доля, ст. 82.

Це, пробачте, має бути М. Орест.

Людина протиріч. Признаний поет — непризнаний діпіст, перший із авґсбурзьких поетів — останній із українських неоклясиків, людина непомітної форми — мистець видної величини. Цінний співробітник Академії¹⁾. На еміґрації репрезентує наше літературне «Світання» і мистецьку «Заграву».

Пишучи, як Теодор Курпіта, пером на білому папері, дуже до нього уподібнився і деякі критики, носячи навіть окуляри, не можуть їх відрізнити. Сам Орест відрізняє біле і чорне, критику і псевдокритику, апостолів і божественну лжу.

Як поет, вирізняється чудовою образністю і ляпідарністю²⁾ вислову. (Афоризми). В останній своїй книзі «Душа і доля» показав прекрасну реакцію душі на брак долі й унагляднив долю твору, якому бракує душі³⁾.

До великої літератури не належить, бо пише зрозуміло й логічно.

Коли не має що читачеві сказати, — пише афоризми й однокуплетні поезії.

А Ф О Р И З М И

(«Душа і доля», стор. 58)

I

МАТЕРІЯЛІЗМ

Окрасою землі, звичайно, є людина,
Окрасою людей є хліб і солодина.

II

ЗАХЛАННІСТЬ

Владарем світу є гріш. І коли він всі сили потворні
Пустить на тебе в житті — вір, що з ошадности ввреш.

III

ІСТИНИ

Сонце сходить уранці, увечорі знову заходить,
Круглий глобус землі, кругла тарілка також.

Michael Orzesz Tieszoko Suptarac 5 D

*Хай владу цимати
Шерка ємляє свій організмні —
Обчистиво, без образ
Бравду снаде мудрієтас
Є над тати суд і небо:
Не на перорув — на себе
Дні соняди теже греші
Я шпано*

М. Оресь

Фрагмент інтимного листуван-
ня М. Ореста до одного з при-
ятелів і симпатиків Ю. Шерета.

1) Не Наук, а видавництва.

2) Походить від слова «ляпати».

3) Застерігаюся перед замітами, будьтоби маю на увазі нашу
сконсолідовану пресу.

Заслужений письменник і незаслужений геній. Вийшовши з-поза мурів — до муру не входить. Неореалістичний натураліст. Без канонів (форми і мови) увійшов до золотої брами літератури зі здохлим цуцням, коровою, вдовицею, круком і чайником. У 1922 р., був на пересічній кручі, а згодом вигулькнув сучасникам як поет і старший боярин великої літератури «мейд Українішес Ворт ін Регенсбург».

Як поет — він антипоет неоклясичного струму й радше воліє деформувати октави, ніж карбувати дистихи чи металевити терцини. Висловлюється мовою деколи в'язаною, а переважно взагалі незв'язаною — тобто поезією і прозою.

У недавній поемі «Вдовиця» виявив не абиякий моралізаторський тембр своєї поезії, а в чудасії «До Принца Українського» згльорифікував, як ще досі собі думають гетьманці, українсько-го принца.

Тепер Осьмачка далі щось пише, але ніхто не знає що. У цивільному житті Осьмачка дуже оригінальний: крутить головою, спить на землі, їсть руками, кусає зубами, ходить, як Шевченко, у селянському кожусі, а на Великдень носить під церкву святити паску в підштанцях. Крім літератури любить бокс.

Читаючи його — «кров у жилах стає рогом».

ІЗ ВСТУПУ ДО ПОЕМИ «ПОЕТ»¹⁾

1. О, горе, мрійнику, тобі без мір,
і гріх без опрощення в кожному разі,
коли ти, склавши свій найбільший твір,
його критичній віддаєш увазі;
вона ж назве його — мистецький кір,
тебе ж сплямує дьогтярем без мазі,
бо самогін на першій місці став,
а не книжки з помилками октав.
2. І невблаганно, як посмертна туга,
шугне луна, мов цуценя з лози,
і хоч сім тисяч візьмеш ти від друга,
підступно розмальовуючи зиск,
то логіка тебе мацне з обуха,
що хтось поніс із вас смертельний ризик,
бо в час, як друг з журби заснуть не може,
хропе читач, з «Поетом» лігши в ложе.
3. О, краще вже складати менший твір,
при менших творах значно менша мука,
писати про вдів коліна і про зір,
що на горищі тінь побачив крука,
про сови з вивода, з цеглових нір,
що їх також, як нас, бере розпука,
і не глядіть, який присудить пай
тобі Шевчук, Державин, чи Грицай.
4. Тому, минувши всякі перешкоди,
звертаюся до тебе, друже мій,
я з вірою, що ти у час свободи
зведеш в книгарні за «Поета» бій
і витягнеш колись свої доходи
із поля духу втрачених надій;
коли ж впадеш, то вір філософічно,
що вічний твір лежати мусить вічно.

М. Волошин

¹⁾ Друкарські помилки оголосить автор у пресі, або видасть їх окремою книжкою.

Далека луна тривоги і втоми
Ці — писані наспіх — вірші.

Л. Полтава: «Час», 21/86.

*Автентичний документ, знайдений розвідкою „Комаря“
під мурами Берліну.*

Народився, як всі, тільки не як всі жив і живе. Живе кутком у таборі і, не маючи ні корита, ні стола, досі, бідний, пише на коліні. Хоч ягнят за селом не пас, але рідних баранів) знає добре. Ульм... Був «за мурами Берліну», але поза муром і дальше сонця не бачить. Свій значок «Ост» позичив Самчукові для великої літератури. Хоч це маленьке полотно, але Самоук його якось натягне. Він ще менші розводнював, натягав і щось виходило.

Зіхер щось вийде. Може навіть і якийсь прозовий твір.

Поза літературою — Полтава дуже симпатичний хлопець. Те, що він пише, — не його вина. Всі пишуть. Навіть друкують. Як буде черговий геній, то чи когось іншого болітиме голова?

У ТРАМВАЇ

Перетерла проклята криця¹⁾
 Сіру думку і сірий вірш.
 Однотонні, пихаті лиця
 За безликість вартують більш.

На піску мілини поети
 Не напишуть гімну дням.
 Перетерті, пусті сюжети,
 Вітер фрази і путь навмання.

Все про виїзд і про пакети,
 Та про низькість чужих октав...
 Я не вірю, щоб віщій Гете
 Так, як я, пера не псував.

Павукові тендітні сіті
 Не обгорнуть сіл, ні міст...
 Ох, як важко це розуміти:
 Европейськість, форма, зміст...

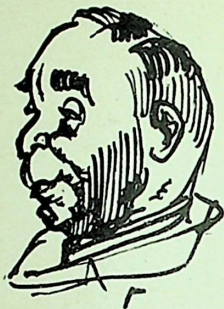
Ані творів, похвал, ні тостів,
 Люди проти, а автор за...
 Вірю: хлопець з синім «Остом»
 Буде другий, другий Кобзар.

*Микола Васильович
 Баран*

¹⁾ Не утотожнювати з визначним діячем Д-р Ст. Бараном.

²⁾ Алюзія. Ждан Криця перетер у збірці «Стигля кров» між кандидатами на великих і автора цієї поезії. Тенденційно написана мала літера «к» доказує якою люттю сповнила серце Леоніда Полтави збірка названих пародій. Віримо у подібний успіх і нашої, куди скромнішої на сатиричні й пародійні перчики.

Ми будемо, як всі: великими!

*{Іх Президентська Світлість, Улас Самчук,
задивлений в світле прийдешнє великої літератури.*

Письменник, редактор, організатор і досвідчений тактик. Поза цим — літературний «Кулак» і голова «Міжобласної Установи Реклями». (МУР). Сама есенція великої літератури, що про неї говорять ще від часів Карльсфельду. Пише повісті й листи. Повісті дає для читачів, а листи критикам, щоб знали як мають писати повісті. Свою «Волинь» продав ще перед війною полякам, що її спаскудили¹⁾, а сьогодні звільна прислуховується, що «Гори говорять». Втік на еміграцію терпіти за народ страсті майже з нічим. Гарнозбудовану і зі змаком уложену «Марію» відступив Тикторові, а нас, пристойних людей, потішає холодною «Молодістю Василя Шеремети», що начебто має бути великою літературою. Повість «Ост» обіцяє викінчити за 70 років. З нудьги редагує нелітературний зошит, пише послання тим, що їх не хочуть, робить культурну міну і поза своєю офіційною частиною критикує навіть МУР. Але, як той казав, головою муру не розіб'єш. Щоб взагалі вже нічого не писати — дав обрати себе президентом від мистецтв... і перевтомлено сів.

ВІД НАС

(Літературний зошит ч. 2)

В началі бі слово³⁾ і слово бі МУР і МУР бі Самчук.

Слухайте й розумійте ,малі й великі, роджені й ненароджені, на сході й заході, праві й ліві, суцї й несущі. Куля землі перестає бути великою, бо тільки ми репрезентуємо великість. Ми з'явилися серед вас, дали вам «Волинь», а ви нас ненавидете. Чуємо шал ненависти, спрямований проти нас. Кажемо цілком виразно; не боїмося вас, бо для нас немає добрих і недобрих. Є тільки недобра література. Нарікаєте, що нічого доброго не пишемо. Трудно. Не всі апостоли писали евангелії. Так робили наші попередники, це робимо ми, це будуть робити й ті, що придуть по нас.

Правда про нас, про наше, про нас в історії, про нас в природі божій — жде на нас. Прийшли ми між вас, щоб вчинити волю Того, що всьому на землі велів бути, без огляду на його партійну приналежність. Робимо це свідомо, з почуттям відповідальности. Кажу цілком виразно: Аз есьм синтеза мислення, організація почуття, людина, її творчий геній, її свідомо воля. Не накидаємо нікому особистих уподобань, бо, крім мене, нікому не дано такого почуття міри, що дозволило б обняти істину всіх початків. Наша література і преса зазнали неймовірних жертв гроша і цілопалення, але ми були, є і будемо — в таборач.

Ви кидаєте на нас камінням, але ми йдемо гордо наміченим шляхом, чуємося міцними, віримо і вірити будемо во ім'я Отця і Сина і Святого Духа. Амінь.

Лик: Господи помилуй! Повторити три рази.

Улас Самчук.

¹⁾ Цей реалістичний архаїзм позичаю в Осьмачки, з його листа до редакції «Українських Вістей».

²⁾ Натяк, що «Рідне Слово» було першим літературним журналом сучасної української еміграції.

І радісно їдуть назад
міцні одногруді жінки,
позбувшись грішних принад,
що мають їх чоловіки.

Яр Славутич: «Гомін віків».

Грандіозний¹⁾ баталіст²⁾. Сам уродився і сам почав писати. До школи жадної не належав, і ледве чи тепер вдасться критикам втягнути його до будь-якої школи. Останньо, одержавши ордер на мешкання, став зовсім правильно поетом ордероносцем і зажив приватно, як багато інших письменників наших демографічних часів. Він — пізній романтик, читає допізна романи й у своїх писаннях відзеркалює гомін віків надрукованого вже слова українських письменників.

Одинокий у цикльостилеву добу нашої літератури видав нормальним способом свій ненормальний «Співає колос», як проречистий продукт ненормальної епохи. Свої творчі невдачі завдячує баварському чорнилові, що ним взагалі щось гарне написати не можна. Пише для своєї приємності, а друкує для неприємності читачів і на злість критикам. Вольовий тип. Пише багато про козаків і творчу волю³⁾.

ГОМІН ВІКІВ

(ст. 53)

* * *

Ой, спіткнувся в чистім полі
 Вороний гривун.
 Повалив його за вірші
 Критик і віршун.

Точить зимну кров-водицю
 Хижий, лютий вовк...

Розпростер гривун лиш руки,
 Але не замовк...

Дзвонить, свище в тирсі вітер
 Та над козаком:
 Хто безсилий кулаками, —
 Мусить язиком.

Др Славута

¹⁾ Походить від слова «гранда». У нас зеволуціонувалось на «грандляр».

²⁾ Носить обуву фірми Бат'а.

³⁾ Про творчу неволю «відвалюють» від Франка Тіссо (з німецького театрального альманаху) інші, як каже «Орлик», р-революціонери.

Ніхто і ніщо не диха,
 Ні слуха нема ні духа.
 Стоїть незглибиме тихо
 І само себе слуха.

(Студ. Вістник, ч. 11, ст. 1., Прага 1925)

Найбільший поет року Божого 1946 і володар форми поезії доби сучасного палеоліту (палення літератури). Нащадок автора «Слова про Ігорів похід», що несвідомо засвоїв собі деякі його дієслівні форми (рокотаху, побіяку, бяху, бляху, на шляху і т. д.) нашого грандіозного минулого.

Лексемно — морфемний¹⁾ семасіомик і симптомик непонятності нашого сучасного письменства. Пише такі мудрі речі, що часто їх навіть сам не розуміє”).

Колись видрукував автобіографічну збірку «Стефанос», а тепер тягне свій хрест по християнському шляху. Придержуючись засади, що «хто мовчить, сто дурнів навчить», — мовчить. Але вони не мовчать, бо мовчанка мучить, і мучать своєю рукою українську літературу і запротореного читана.

З ЛІТОПИСУ

(«МУР», ч. 2, ст. 32).

Бі ко поятем глас витязя:
 «Како толіко в вас злости,
 І немогосте розкритися
 Римами брости?»

І отвіщаху глаголюще:
 «Како нам брати бандури
 В смрадне те время погноєща
 Макулятури?»

Бяху слова мої пламенем,
 Та воспою ,како птасі,
 Єгда поляжут посрамлені
 Графоманасі!»

Алексея Сієфановича.

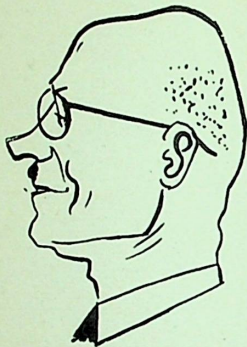
Слова «само себе слуха», думаємо, є аллюзією до деяких літературних вечорів по наших таборах, де часто на залі тільки єдине поетичне вухо «само себе слуха». Як що ви це інакше розумієте, то нікому не признавайтесь.

¹⁾ Походить від слова «морфіна».

²⁾ І ви певно також не зрозумієте.

У шлунку в нього було голодне
бурчання, а в серці —
Україна.

В. Чапленко: «Муза», ст. 18.

Званням — пиворіз і гріхотворець. Вродився на землі, почав писати спочатку олівцем, а пізніше чорнилом. Ріст: взагалі на еміграції не росте. Вік: лисий. Родинний стан: дома син, востаннє і дружина, а поза домом — муза й інші оповідання²⁾. Соціяльний стан: до соціалістів не належить. Спеціальність: майстер у схоплюванні фізіологічних потреб людей і тварин. Вужча спеціальність: нахил компромітувати натуралізм своїм збагаченим³⁾ реалізмом дидактично-еротичної сентименталістики. Мову ще має гарну, незіпсовану мовознавцями. Письменник, що з нього буде письменник. Наразі у літературі лише хука дав.

У своїй найновішій історичній комедії «Гетьманська спадщина» дав чудовий зразок як не повинна виглядати історична комедія, і комедія взагалі, коли в її основу береться імена національних героїв-мучеників і на них будується свій пожальсябожий гумор.

ХУКА ДАВ

Уноша мав уже її, за весільним звичаєм, роззувати, як вона, силувана проти її волі до цього гріха, вихопилася з одрини і зникла в темряві ночі. Але розгніваний батько знав, де її шукати.

Він відшукав її і післав до зятя. Де була, не говорив. Знав тільки для себе. Повчивши його, чим з'єднувати мужчині жіноче серце, вийшов.

Зять був письменник. Старшенький, правда, вже на віку, а вона як рожа — троянда. Кругленька й тугенька, як огірочок. Волосся ж, розсипане ззаду, як снопик ясного шовку, а спереду зв'язане вигадливим жмутиком, робило її схожою на чубатеньку курочку.

— Може б ми пішли на прохід? — обережно запросив її.

— Про мене, хоч і ходім! — сказала байдуже.

Ішли, як дві райські тіні, не торкаючись, — їх несло щастя! — до землі. Для раю штани і спідниці ваги не мають, аби були відповідні переживання. Соловейко ударив з усіх сил над самісінькими їхніми вухами, а тее «Ку-ку»⁴) капало в його серце солодким бальзамом.

Сіли під кущем. Під затишним кущем, куди ще, мабуть, не заходила жодна людська нога.

— Яка ти елеґійно-лірична! — промовив з дурноватою усмішкою.

— Не ображай мене! Я не є ані Регіна, ані ліра!

— Ні, серденько! Я, як письменник, то...

— То скажи мені, чим ти можеш мені заімпонувати! Що ти можеш мені дати?

— О, я для тебе, зіронько, маю, ось тут, великий, серйозний фрагмент...

— І ти вмієш...

— О, я вмію! Я вже двадцять літ... — перебив її і себе письменник. А які відголоси!... Кажуть геніяльно, стилєво... мистець.

Мері повеселішала. Вона ніжно примружила оченята, відхилила губоньки і ледвечутним голосом пролебеділа:

— Цілуй!!!

— Тепер ні, ні! Під час нашого спільного пиру! Під час спільного щастя!... Розумієш?

— Ну, то починай! Починай уже! Я така цікава, що ти потрапиш...

Він змовчав. Опісля пристрасно витягнув з кишені подерті шматки своєї новелі і, заки прочитав її наголовок, — вона плюнула йому в обличчя й пішла, щоб ніколи більше не повернутись.

Нечистий, у подобі горобця, на капость капнув йому на ніс і шугнув у романтичну зелень...

— Ото хука дав! — зідхнув письменник і дописав останні трагічні рядки до своєї жалюгідної гуморески.

Вашин

¹⁾ Псевдонім. Правдиве прізвище, як подає КУЛО, — Василь Цапленко. Обстоюючи твердо об'єктивізм у нашому літературно-політичному житті, подаємо прізвище надійного письменника без вгляду в генезу його постання і тим самим унеможливуємо чергові оргії наших мовників над літерами «ч» і «ц», що й так в цьому випадкові не становлять суттєвих моментів.

²⁾ Людські язика на всякі інсинуації здібні!

³⁾ Чи збоченим? (прим. складача).

⁴⁾ Ніякий натяк на «Координаційний Український Комітет».

В О Л О Д И М И Р Ш А Я Н

Індоевропейський психотехнік і нащадок доісторичного племені Ша Ян, що видало численних звеличників Будди й паломників до Венаресу. З'явивсь на землі, як Магомет, і проповідує культ Сонця, Вітрів, Земної Твари і Святої Борні. Оволодівши Перуна знанням таємним і абракадаброю Даляй-лямів, може, навіть нічого не ївши, постити дев'ять днів і ночей і, як поет, переноситися уявою в довільні повітряні регіони, країни й океани.

Колись, запримітивши в Василя Ткачука нахил оспівувати полонинське сонце, відкрив у ньому несвідомо дрімаючий буддизм і впливи індійсько-китайської літератури (Робіндранат Тагоре, Сте Фаник, Лесьмар Тович, Че-Рем-Шина).

Про магію Шевченкового слова написав більшу студію і, під головуванням Д-ра О. Грицай, так нею причарував був віденську Україну, що на залі не було ніодного безсонного слухача. Численні опубліковані лише в одному примірнику, його твори, овіяні тайною санскриту, незрозумілі для сучасного читача, ждуть наступних поколінь, що їх, можливо, налечно оцінять і зачислять їх автора в ряди справжніх письменників.

На еміграції підготовляє ґрунт під нову епоху, популяризує неполітичну філософію Сковороди, бореться проти нашої партійної сковороди і заміряє бути для України другим Володимиром.

Як письменник — подібний до Кнута Гамсуна, бо обидва стали широковідомі ́одиноким своїм голодом.

В С Т А Н Ь, П Е Р У Н Е !

(Новий варіант)

Най тебе перун трісне!

(Із галицьких сімейних побажань).

Слова, як цвіт без меду,
Кругом мордва і гуни...
Заносить гімнами, Ригведо,
Я кличу: Встань, Перуне!
Молю я: Встань, Перуне,
Вдар в чорні громожбурні, громогласні струни!
Як володар від суші до хмар,
Вдар
В антихристову твар,
Ясно-чугунний!
Нам саняшних потрібно сил і унцій,
Духу сміху й космічного, предвічного добра,
Щоб на хвилях Ебру і Дніпра

Прославився Ти і Я, й Конфуцій.
 На всіх язиках конституцій,
 Революцій,
 Інституцій,
 Хай спливає славне ім'я — Володимир
 Кожному з пера.

Встань, Перуне, пора!
 Що проти Світла Святої Борні ІРО чи УНРРА!
 Вдар на рідні, бідні, по таборах ботокуди.
 В самісінькі груди.
 Даремні і темні їх труди
 Проти Правди Святої, Вічної,
 Думки гуманістично-релігійно-філософічної...
 Так
 Я плачу...
 Бачу...
 чу...

Я чую...

Я кормлюсь душею, тілом голодую,
 Не дармую.
 Хоч плямую —
 Так за Ідею Святую...
 За тую...
 Та що говорить до вас
 В пекельний час!
 За тую, що терпів за нас
 Сам божественний Тарас,
 А тепер терпить геніяльний Улас.
 Товаришу, ти чув?
 Заснув.
 Заснув, як по таборах бувші люди...
 Земля в гріховнім аді шльоха,
 Та йде нова, нова епоха,
 Із усміхом пророчим Будди...
 Ботокуди,
 Не чуєте, як мовлять мое слово
 Перші з перших-ундервуди.
 Люди!!!
 Люди!!!
 Підношу руки із розпуки
 До тебе, Перуне, до хмар.
 Як я безсилий є на Круки,
 То Ти по них удар,
 І розчави, як чвар.
 Гей, Перуне, вдар!!!

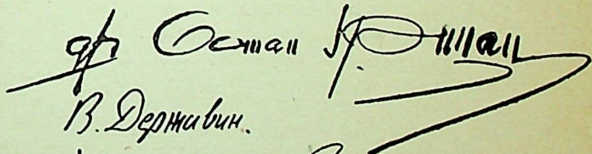
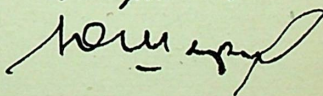

Е П І Л О Г

Критичний апарат, яким наш письменник в данім випадку оперує, не надто багатобічний, і через те й осуд його не скрізь вичерпуючий, а місцями може й не зовсім справедливий¹⁾.

Жаден розумний літератор не пародіюватиме Т. Осьмачки, В. Барки, І. Манила: вони бо це самі найкраще роблять. Проте очевидна кривда, якої наша літературна критика завдає українському письменству через необачне роздавання літературних дипломів, через майже систематичне висування й підбадьорювання письменників, що й чотирьох літературно грамотних рядків скласти не спроможні, підносить на сьогодні пародію до рівня дуже актуального і потенціально дуже цінного літературного жанру²⁾.

Деякі оцінки може суворі — і може помилкові. Але всі вони виходили тільки з одного — з бажання йти вперед. Перти, перти вперед, куди каже розум, наперекір усьому, не зважаючи на суперечності³⁾.

 В. Державин.

¹⁾ Рідне Слово, ч. 1, ст. 12 (Д-р О. Грицай).

²⁾ Світання, Літерат. Альманах, ч. 6, 1947, ст. 35. (В. Державин).

³⁾ МУР, ч. 1, ст. 54, 60. (Ю. Шерех).

Фальсифікати підписів виконали їхні автори власноручно.

Обкладинка: Святослав Гординський,
Фота: трьох найкращих малярів,
Складачі: Т. Княжич і Горинський,
Друкпапір: за масло в паскарів.

Літредактор: хтось з нечленів МУР-у,
Мовний ред: магістр Олег Стюарт,
Здано в друк: тепер, в добу похмуру,
Вийшло в світ: за гріш і за хабар.

Кліші, цинк, умгольцунг: все за буттер,
Марка: творчий скоморохів рух,
Чистий зиск: не може й мови бути!
Спис витрат: волосся рве главбух.

Гарний друк: (ніяк просить про знижку,
Бо феттдрук лиш за тютюн і фетт!).
Як товсту поет пускає книжку,
То худий лишається — поет.

Наш девіз — усе вперед і вгору,
Тож чужий для нас образи тир,
І творцям за їх нетворчі твори
Різьбим лавр з пародій і сатир.

ЗАПРИМІЧЕНІ ВАЖЛИВІШІ ДРУКАРСЬКІ Й КОРЕКТОРСЬКІ ПОМИЛКИ

Стор.	Рядок	Видруковано	Має бути
3	5 знизу	(ко)Ректор	коректор
5	8 згори	до муру	до «МУР»-у
6	20 згори	вдає	видає
7	13 знизу	«Вернигроші»	«Вернигора»
10	8 знизу	С. Под ляк	С. Подоляк
10	9 згори	«лайкою»	ляйкою
14	9 згори	Д-р Махайло Дурницький	Д-р Михайло Рудницький
14	13 знизу	тупіж	ТУПІЖ
14	6 знизу	то нації	тонації
35	4 знизу	Шашкіян Маркевич	Маркіян Шашкевич
38—39	Взагалі	видерти з книжки.	Явна друкарська помилка.
41	Також	видерти. Складачі помістили на власну руку.	
48	11 знизу	корита	курути
48	8 знизу	Самоук	Самчук

Р. S. Дальші помилки, що їх ми тут не зазначили, просимо справити після того правопису, який Вам ідеологічно найбільше підходить. Ми, щоб не ображати наших мовників і їхніх правописів, послуговувались тут власним, як личить кожному пристойному українцеві, що, вважаючи себе єдино непомильним, від себе починає історію і воєю до останньої каплі крові проти всяких призначених авторитетів. Масу помилок робимо навіть тут тенденційно, щоб не відбігати від нашої, освяченої віками, традиції.

О Г Л А В

	Стор.
Апологія	5
Олесь Бабій	8
Іван Багрянний	10
Василь Барка	12
Святослав Гординський	14
Віктор Домонтович	16
Ростислав Єндик	18
Іван Керницький	20
Юрій Клен	22
Юрій Косач	24
Богдан Кравців	27
Ігор Костецький	28
Василь Софронів-Левицький	30
Оксана Лятуринська	34
Євген Маланюк	36
Іван Манило	38
Леонид Мосендз	40
Богдан Нижанківський	42
Михайло Орест	44
Теодосій Осьмачка	46
Леонид Полтава	48
Улас Самчук	50
Яр Славутич	52
Микола Степаненко	41
Олекса Стефанович	54
Василь Чапленко	56
Володимир Шаян	59
Епілог	61

„The Hedgehog“ — a literary publication.
 Authorized by Information Control Division
 Stuttgart, 14. 11. 1946. — Druck: K. M. Lipp,
 München.

